
Obsah

Příběh namísto předmluvy: Aneta, Barbora a Cecílie aneb Tři cesty na scesti	9
1 Úvod	12
2 Škola	27
2.1 Učitel	27
2.2 Vychovatel ve školní družině (školním klubu)	34
2.3 Asistent pedagoga	38
2.4 Třídní učitel	41
2.5 Ředitel	46
2.6 Pedagogická rada	48
2.7 Výchovní komise	50
2.8 Výchovní poradce	52
2.9 Školní metodik prevence	54
2.10 Školní psycholog a speciální pedagog	55
2.11 Formy vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	57
3 Instituce spolupracující se školou	61
3.1 Instituce v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy	63
3.1.1 Pedagogicko-psychologická poradna	63
3.1.2 Speciálně pedagogické centrum	65
3.1.3 Středisko výchovné péče	67
3.1.4 Zařízení pro ústavní a ochrannou výchovu	68
3.2 Instituce v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí	74
3.2.1 Sociálně-právní ochrana dětí	74
3.2.2 Sociální poradenství	83
3.2.3 Služby sociální prevence	83

3.3	Institute v gesci Ministerstva zdravotnictví	86
3.3.1	Dětská psychiatrická nemocnice (dříve léčebna)	86
3.3.2	Dětské a dorostové detoxikační centrum	87
3.4	Institute v gesci Ministerstva vnitra	88
3.4.1	Policie ČR (PČR)	88
3.4.2	Obecní (městská) policie	91
3.5	Institute v gesci Ministerstva spravedlnosti	92
3.5.1	Soudy pro mladistvé	92
3.5.2	Věznice a vazební věznice pro mladistvé	92
3.5.3	Probační a mediační služba	95
3.5.4	Jiná zařízení	96
4	Soudnictví ve věcech mládeže	98
4.1	Řízení ve věcech mladistvých	99
4.1.1	Výchovná opatření	99
4.1.2	Ochranná opatření	101
4.1.3	Trestní opatření	101
4.1.4	Hlavní líčení u mladistvých	102
4.1.5	Zahlázení odsouzení mladistvého	103
4.2	Řízení ve věcech dětí mladších patnácti let	103
5	Závěr	104
	Literatura a další informační zdroje	105

Příběh namísto předmluvy: Aneta, Barbora a Cecílie aneb Tři cesty na scestí

Aneta nastoupila do prvního ročníku středního odborného učiliště, obor kosmetička. Na základní škole neměla mnoho kamarádů, a tak se bála, jak do nového kolektivu zapadne. Snažila se maximálně přizpůsobit a příliš nevyčínvat. Brzy pochopila, že hlavní slovo ve třídě má Barbora, dívka dosti hrubého vyjadřování a nápadného zevnějšku. Některé spolužačky se Barbory bály, jiné ji obdivovaly. Aneta poznala, že nechce-li mít potíže, musí být s Barborou zadobře. To v podstatě znamenalo ve všem ji poslechnout. Když jí jednou o přestávce Barbora nabídla cigaretu, Aneta odmítla s tím, že nekouří. Řekla to skoro omluvně, přesto Barboru rozzlobila. *Tak to se teda budeš muset hezky rychle naučit, holčičko*, obořila se na ni Barbora a bolestivě jí zkroutila zápěstí. Po této příhodě už se Aneta raději o žádný odpor nesnažila.

Barbora téměř každý víkend měla byt pro sebe, protože její matka odjížděla za novým přítelem do sousedního města. Ten předchozí, který s nimi bydlel dva roky, maminku několikrát zbil tak, že musela k lékaři. Když se s ním konečně rozešla, slíbila Barboře, že už si žádného muže domů nepřivede a vše jí vynahradí. Kupovala dceři drahé oblečení a dovolovala jí kdykoli chodit ven. Barbora pořádala o víkendech večírky a jednou pozvala i Anetu. Ta to považovala za poctu, ale zároveň se obávala, co ji tam čeká. Protože ji rodiče nechtěli pustit, poprvé v životě se s nimi doopravdy pohádala. Nakonec ustoupili.

Na večírku u Báry bylo rušno, kromě spolužáček z učiliště tam bylo několik starších chlapců, které Aneta neznala. Pil se alkohol, kouřila marihuana. Aneta se snažila držet krok s ostatními, aby na sebe neupozorňovala. Hvězdou večera nebyla kupodivu Barbora, ale její kamarádka Cecilie. Dívka, která vyrůstala v dětském domově a působila poněkud tajemným dojmem. Na rukou měla viditelné jizvy, mluvila chraplavým hlasem a oči se jí leskly. Když vyprávěla o svých zkušenostech s policií, ostatní jí doslova viseli na rtech. Večírek se chýlil ke konci, všichni byli opilí. Aneta se chtěla nenápadně vytratit. Už se obouvala, ale vtom jí Barbora s Cecilíí zastoupily cestu. *Kampak, Anetko, ještě jsi nezaplátila zápisný!* upozornila ji Barbora.

Abysme tě nemusely naučit slušnému chování, dodala Cecilie.

Kolik? hlesla Aneta.

Dáš nám jednoho Frantu nebo dvě Božky, můžeš si vybrat, zněla odpověď.

To jako tisíc korun? zeptala se Aneta rozechvěle.

Chytrá holka, ušklíbla se Cecilie.

Ale já tolik nemám...

Tak to budeš muset rychle sehnat, nebo uvidíš. Do pondělka, rozumíš?

Aneta si zoufala. Peníze neměla a bylo jí jasné, že pokud je Barboře v pondělí nedá, bude zle. Věděla, kam maminka ukládá doma peníze, a s těžkým srdcem se rozhodla tisícikorunu jí vzít. Už otevírala zásuvku pod televizorem, když si to náhle rozmyslela. Není přece žádná zlodějka. Řekla rodičům, že mají ve škole humanitární sbírku pro africké děti. Ani nevěděla, jak ji to napadlo. *Kdo lže, ten krade,* blesklo jí hlavou – znala to přísloví od babičky a často si na ně od této chvíle vzpomněla. Poplatkem tisíc korun to však neskončilo. Brzy Barbora požadovala od Anety další peníze a ta si zase musela vymyslet pro rodiče jinou povídačku. Vyhýbala se proto Barboře, jak to jen šlo – občas zamířila raději za školu, což brzy vedlo ke kázeňským opatřením a pozvání rodičů do školy. Při tom vyšla najevo i lež s humanitární sbírkou a další podvody.

Aneta se ke všemu přiznala a rodiče jí zakázali s Barborou kamarádit. Jak ráda by je poslechla! Za pár týdnů přišla Barbora za Anetou s tím, že Cecílie potřebuje nutně peníze na operaci, jenže pojišťovna ji nehradí. Aneta tomu moc nevěřila, ale Barbora byla neústupná: *Přece neodmítneš pomoc nemocné kamarádce!* Aneta se chvíli zdráhala, až nakonec přistoupila na Bářin plán: Cecílie přijde v pátek za nimi do školy a bude se potloukat u šaten. Aneta dojde pro vrátnou, aby dívku z budovy vykazala, a Barbora zatím sebere peněženku z kabelky, kterou mívá vrátná pověšenou na židli.

Tento plán však nevyšel a v osudný pátek všechny tři opouštěly školu v policejním voze. Na zadním sedadle seděly vedle sebe tři dívky s problémovým chováním: tu první rodiče milovali a udělali by pro ni všechno. Normální zdravá holka, kterou teď ze všeho nejvíc tížilo svědomí, protože si uvědomila, jakou ostudu a starosti rodičům způsobila. Měla na kontě záškoláctví, lhaní, podvody a nově i krádež. Druhá dívka žila jen s matkou, která její výchovu nezvládala, protože se sama potýkala především s citovými a finančními problémy. Tato dívka se naučila protloukat životem a domnívala se, že každý se o sebe musí postarat, jak umí. Kdo nemá ostré lokty, spláče nad výdělkem. Šikanovala spolužačky a byla přesvědčená, že je to akceptovatelný způsob, jak se prosadit. Co ji teď nejvíc trápilo? Že dnešní fiasko sníží její prestiž mezi kamarády. Nechat se chytit! Taková ostuda! Třetí dívka své rodiče vůbec neznala, ale přesto je nenáviděla. Stejně jako ostatní lidi. Stejně jako sebe. Nejvíc ze všeho ji v této chvíli trápilo, že si nějaký čas zřejmě nebude moci obstarat to, bez čeho si už život nedokáže představit...